

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egyes évre. 6 korona
Ezen alá az a. k. k.

KEZELÉSRE HETENKÉNT ÉRTESEK:
pénzes és minden ábrány-
hatalmat birtoklást kégyőüllet
számláig számla.

A VÁROS

KEZELÉSERE ÉS MUNKÁRA:
Városi Könyvtartó-vállalat
Központban.
10. Hildobányai és Székely
székhelyi úton.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDESI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSKY IMRE.** — Feltétlen szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadóvállalat: **A VÁROSI KÖNYVTARTÓ-VÁLLALAT.**

Fiók községek, tanyai központok.

Irta: Forster Géza az OMGE igazgatója.

Az alföldi nagyközségek és nagy kiterjedésű határokkal bíró városokban földmennyiség nem lehet. A lakosság száma a határ nagy terjedelmével nincs arányban. Egy-egy lakosra annyi hold föld esik, mint máshol az ország más részében, azonban az a hiba, hogy ezen nagy földterület mellett is a hibás gazdálkodás folytán a jövedelem mégis csökken, a föld termőereje nemcsak hogy fejen nem lesz tartva, de az evől évről csökken, aminek a kereséssel állattartás is az oka, mert az alföldi gazda minden olyan területet, melyen nem buzát, vagy kukoricát, termel, kárba vesztett területnek tart és nem is okul azon, hogy az a néhány gazda, aki lucernát készít földjéből, mily óriási jövedelmet vesz be holdanként, mint azt dr. Jankó Miksa, ur kimutatja Hódmezővásárhelyről írt monográfiájában.

Az igaz, hogy az erősen szikes talajok takarmánytermelőre kevésbé alkalmasak, de hisz a 126,000 kat. hold hódmezővásárhelyi talajból van elég nem szikes rész is, amely takarmánytermelőre alkalmas volna. Kevés az állatok, úgy, hogy Hódmezővásárhelyen egy darab nagy marhára 3 kat. holdnál több szántóföld esik. A legelőhiány is hozzájárul ehhez, azonban erről az illető helyen fogok szólni. A legnagyobb hiba azonban nézetem szerint mégis abban rejlik, hogy a tal nagy határok mellett a gazdálkodás tulajdonos extensív és a megközelíthetetlen távolságok miatt a föltek nem részeseznek azon megművelésben, amely szükséges volna, sőt nem olyan vetélszorgó lesz alkalmazzák, amely által a jobb kihasználás elérhető: ezen volna tehát szükséges segíteni. A mód nem egyszerű, habár Nagyd. Város már meglette e téren a kezdeményezést, midőn a tanyai gazdálkodási rendszer fejlesztése végzett tanyai központokat létesített, ahonnan az oda tartozó tanyák úgy szellemi szükségleteiket, mint részben közbitársági, közigazgatási és anyagi szükségleteiket beazonosíthatják.

Öt, ahol az illető községeknek, vagy városoknak a megfelelő helyen szabad rendelkezésre álló birtoklái vannak, könnyen volna kivihető, hogy ilyen tanyai központokat, vagy fiók községeket állítsanak, de ez mindentől ki nem viltató, részint azért, mert a községeknek maguknak rendelkezésre álló birtoklái nincsenek, vagy esetleg ha van is, nem ott, ahol a tanyai központ vagy fiók község létesítendő volna.

Nincsen egyéb mód tehát erre, mint törvényhozással gondoskodni, hogy létesíthessenek ily tanyai központok, vagy fiók községek.

Hangsúlyosnak kell itt megemlíteni, hogy a fiók községek alapítására kell a súlyt helyezni, nehogy a magyar ember sajátosságához tartozó azon büszkeség, hogy az ő város-

határa mily nagy terjedelmű, — meg ne sértassék, mert ha csak némi látásra is merülne fel annak, hogy ezen fiók község nem az illető város, vagy község határának kiegészítő része; képesek lennének csak ezen okból is minden újításokat vetni.

Mindenek előtt tehát szükséges volna egy nem csökök szolgáló kisajuttatási törvény felidőbbi életre hívása.

Ezen kisajuttatási törvényben gondoskodásnak kellene történnie az irányban, hogy ily nagy terjedelmű városok, vagy községek fiók községeket létesíthessenek ezáltal ezen városoknak amenny is nagy lakossági száma tovább nem emelkednék, tudna hova rajukat bocsátani és határának távolos részeibe jobb gazdálkodást bevitni. Ezen törvényben meg kellene adni a jogot, hogy megfelelő távolságban az anyaközségekben fiók község birtoklái csatlakozás a határ terjedelméhez képest 100—200, esetleg 300 kat. hold kisajuttatható legyen, vagy pedig községi tanya létesítésére a tanyák számához képest 10—50 hold terület tekintetben kisajuttatási eljárás mellett az illető birtokosoktól színható legyen.

Hasonlóképp ezen törvényben a szükséges közlekedési utak kisajuttatása is a megfelelő intézkedések kell befoglalattani, de azonkívül, nehogy egyesek rovására birtokspeculációk eszaktólható legyenek, a kisajuttatási kulcsok is meg lehetne állapítani. A kulcsra vonatkozólag javaslatom az, hogy az ottanon keletkező község határártól számoltva körök hússzázak és mondjuk, a határ szélétől egy kilométer távolságig eső összes földdarabok holdanként egy bizonyos, mondjuk 30—50 év alatt felosztandó járulékat tartozzanak fizetni értékénövekedés czimén és ezen járulékat is volna vethető eszkből arányban az ezen községhez mondjuk 5 kilométer távolságig kilométerenként való zónabosztás szerint, úgy, hogy az első kilométer zónába esők fizetnek a legmagasabb hozajuttatási összegget, míg az 5-ik kilométerre eső zónába tartozók a legkisebb kulcs szerint kivetendő összegget fizetnek.

Az ily módon eszaktólható kisajuttatási hasonló volna az árvel elleni védekezésnél már eddig behozott ártófejlesztési eljárásnál és azt hisszük, hogy ezáltal senki nem igazságatlanság nem eszék, mert azt látjuk, hogy a már létező községeknek közvetlen a község közelében fekvő földek a legmagasabb árúval bírnak, sokszor ezen község mellett területet nem a határ legjobbj részeit, de mégis községeknek fogva a legmagasabb árúval bírnak, úgy, hogy a távolság szerint ezen árúhullakozás 50% -osnak könnyen felvethető, de tudok községeket, ahol az árúhullakozás 100%, ott is meghalad. Az ily módon kivetett értékemelkedési járulékból, nemkülönbön az új község eszójára kihatott beltelek értékemökedeéséből, mert hisz a beltelek a szántóföldhöz képest mindég magasabb árón kelnek el, — szar-

mazó és közadók módjára behajtott összegből az új fiók község költségei volnának fedezendők és pedig első sorban a beltelek czéljaira kiharított terület ára volna ebből fedezendő, a köztetek és utcák részére fentartandó területek értéke, nemkülönben a közszélelőket szolgáló épületek emelésének költségei is ebből volnának fedezendők.

Természetesen, ha az állam is hozzájárul, vagy a jobb módú és tulságos pótdadó alatt nem nyugó községek is hozzájárulnának a kisajátítás költségeihez, akkor minél kisebb kulcs alapján lehetne a szükséges összeget összehozni, de hely a fiók község biztosan létesüléssén, nem szabad oly terhekkel megróni az új község települőt, hogy azok kedvüket elveszítsék. Azért tehát mindazon intézmények a kisajátítási összeg rovására volnának létesítendők, amelyek az új község létesülését előmozdítják, így tehát iskola, óvoda, templom, közszégháza. utak előállításra ezen pénzár terhére volna eszközlenő. Ha pedig központi tanyára létesítése volna indokoltabb, ennek költségei is hasonló módon lennének fedezendők, de miután új központi tanyákkal kevesebb jótétemény érné az új települőköt, ennek megfelelőleg az értékelkedési kulcs is kisebb mértékben volna megállapítandó.

Hogy ezen kisajátítási törvény alapján veszedelmes telek spekulációknak eleje vétsétek, a törvényben kellene meghatározni a kisajátítás tárgyát képező földekre nézve az értékkelcsot, vagyis a fiók község czéljaira kisajátítandó beltelek ára meghatározandó volna az új községet közvetlenül környezőző dülökbén az utolsó 5 évben forgalom tárgyát képezett földek értékéből t. i. oly módon, ha az új beltelek által képezett és kiharított területet 5 dülő környékézn, ezen 5 dülőben előfordult adásvételek árai lennének összeadandók és ebből egy átlagár megállapítandó; az esetben azonban, ha a környezőző dülök valamelyike minőség tekintetében sokkal alacsonyabb értékű volna, mint a többi környezőző dülök értéke, az új dülőben előfordult adásvételek kiegészítendők lennének az átlagár megállapításánál.

A szükséges mérnöki munkálatokat, feltételeket, az új község tervezését a földművelésügyi miniszter kultur-érnökei végeznék el díjtalanul, hogy ez által is az új telepítések elősegítenek.

A tanyai központok létesítésénél arra volna figyelem fordítandó, hogy mind az a tanyai központban a települők szolgálatára álljon, amire szükségük lehet: iskola, óvoda, imaterem. Így tehát, legyen ott az anaközség által kiküldött segédjegyző, ki a legszükségesebb közigazgatási teendőket elvégzi, legyen ott orvos, esetleg állatorvos, legszükségesebb mesterembereknek megfelelő települhetési hely s amire fő gond volna helyezendő: egy megfelelő fogyasztási és értékesítési szövetkezetnek megfelelő helyiség, mert épen ez igen fontos volna a tanyai gazdálkodás megkedveltetéséhez, hogy minden csekélységért, ami a házi szükségletekre kell, ne kellessék a messze városba menni, viszont pedig minden eladó árucikkét a szövetkezet útján a tanyai központból könnyen értékesítheti.

Hogy ezen fiók községek és tanyai központok az anyaközséggel könnyű közlekedéssel bírjanak, telefon összeköttetést okvetlenül kell létesíteni és keskeny vágású vasutaknak létrehozásával a közlekedést is olcsóvá és megfelelővé kell tenni; ezt az utolsót azonban úgy hisszük, már a magánvállalkozás is meg fogja tenni, mert hisz a keskeny vágányú vasutak előállításra sik területen a minimális költségeket veszi igénybe, amellet ugyszólván biztosított

személy- és teherforgalommal bír, ami a befektetett összeg kamatozását feltétlenül meghozza.

Hogy egy ily értékelési járulék kivetése nem egészen lógból kapott, annak bizonyítására hivatkozhatom Angliára (mert nálunk nagyon szeretik, ha ki tudjuk mutatni azt, hogy az életbeléptetendő intézkedés, vagy törvény külföldi államokban is létezik); rámutathatok az angliai városokban szokásba vett betterment tax alkalmazására. Angliában ugyanis a városok szabályozásánál azon terjedékek után, amelyek új vonalak kinyitásával értékükben emelkedtek, ezen értékelkedés után egy bizonyos kulcs szerint értékelkedési illetéket szednek be a városi kisajátítási alap részére és ez méltányos intézkedés is, miután a város viselvény a kisajátítás útján új vonalak megnyitását, természetesen látszik, hogy az így előálló telekérték emelkedéséből a város is részesüljön és nemcsak a lakosság egyrésze élvezze ennek hasznát, amely minden áldozat nélkül jutna értékesebb telekhez. Ezen betterment tax elvét Debreczen városa is a város rendezésének tervezésénél behozni óhajította és a az értékelkedés után 25%-os kivetést óhajított volna alkalmazni. Az így kivett összegeket 500 forintot alól fél év alatt, 5000 forintot felül 3 év alatt tartoztak volna az értékelkedésben részes lakosok a város rendezési pénztárába befizetni. A belügyminiszter azonban a városnak e czéliből hozott szabályrendeletének ezen intézkedéseit nem hagyta helyben s talán ennek lehet tulajdonítani azt, hogy Debreczen városában a városrendezési tervek mindez ideig elintézet nem nyertek.

A Debreczeni szabályrendelet szerint nagyon erősen igénybevetett volna az értékelkedés s én azt hiszem, az alföldi városok területén alakított fiók községek vagy tanyai központoknál ily nagy kulcsot, 25% -ot kivetni nem volna szükséges, de nem volna szükség arra sem, hogy nagyobb összegek azonnal az illető birtokosoktól bekövetteszenek, mert hisz ezen összegeket bankok útján hosszú törlesztéses idő alatt lehetne az illető felektől — hogy azt nagyon meg ne érezék — bekövetelni. Inkább itt csak arra kellene szelt helyezni, hogy birtokváltozás esetén az értékelkedésből származó összeg egyszerre volna esedékes s ez által a kisajátítási alap gyorsabban volna törleszthető.

Fizetésrendezés.

Már maga a czim sem népszerű, annál kevésbé ezen sorok, melyeket itt leirunk, de elvégre is nemcsak kedves és tetszős dolgokról kell írunk, hanem rá kell mutatnunk ama fájó sebekre is, melyek a társadalom egy nagy intelligens, szellemi erőben gazdag osztályának testén látszanak. Igaz, hogy igen sok tintát fogyasztottunk már el a tisztviselő fizetésrendezésének megbeszélésére, ugyszólván kimerítettünk minden argumentumot arra nézve, hogy meggyőzzük az elméket ezen égető kérdés megoldásának szükségességére, mégis ez alkalommal ismét tárgyaljuk a fizetésrendezés kérdését, melynek megoldása elől nem térhetnek ki az illetékes körök.

Nálunk a városi tanács a szervezeti szabályzat átdolgozásával kapcsolatban óhajította megoldani a fizetésrendezés kérdését. A tárgyalások folytak télen-nyáron és mikor a munka majdnem egészen készen volt, akkor a szűkebbülés lezavazta a fizetésrendezés kérdését. Sok a közköltő, nagyok a város kiadásai. — mondották, — várjon tehát a tisztviselő és nyomorogjon mindaddig, míg valami váratlan szerencse nem éri a város házipénztárát.

Mi, akik ismerjük városunk háztartását és látjuk azt a lelkes munkásságot, mely a mult hiányait akarja pótolni, mi, akik napról-napra tanui vagyunk a város ügyei lelkiismeretes vezetésének és annak az okos gazdasági politikának, mely a város közjövendelmét emeli és ezen okból programjába vette a Hortobágy hasznosítását is, — jól tudjuk, hogy a fizetésrendezés áldozatot kíván a város polgárságától. Ámde ezen áldozat számba sem jöhet, akkor, midőn az új szervezeti szabályzat sok oly állás eltörölését hozza javaslatba, melyely megtakarítást eredményezhet. Amit tehát elvesztünk a vámon, megnyerjük a révén és az a kis különbözet, ami terhünkre esik, oly csekély, hogy számba sem jöhet akkor, midőn az új szervezeti szabályzat a hivatali személyzetet úgy osztja be, hogy felesleges munkaerő nem lesz, de másrészt a jobb fizetés ellenében minden hivatalnok és minden egyes tisztviselőnek "bőségese munkája leszen.

Az állam már igyekezett a költségetves keretében tisztviselői anyagi helyzetén segíteni és ennek dacára még most is sok jogos panasz hangzik fel. Mit szóljanak a városi tisztviselők, akik a választási rendszer mellett talán egész életükben nem lépnek elő, míg az állami tisztviselők tövényen alapuló előléptetése, fokozatos fizetés emelése biztosítva van. A választási rendszernek oly szerepet játszik az atyafiság, komaság, az ocsó népszerűség, mely utóbbi megtöveszti a választókat a megválasztandó személyére nézve. Sokszor érdemes emberek, művelt elméjű, csiszolt eszű, nagyképzettségű emberek nyomorognak kis fizetésű hivatalokban, míg a népszerűséget hajhászó, sivár lelkű, üres fejű stréberök vezető szerepet töltenek be.

A tisztviselő nem vonhatja ki magát a társadalmi életből. Részt kell vennie a társadalmi élet mozgalmában, mert elvégre is nemcsak hivatalában kell szolgálnia, hanem a tisztviselői kar szellemi munkája nélkül egyáltalán társadalmi intézmény sem gyökerezhetik meg. Mi legalább mindenütt ott látjuk a tisztviselői kart, ahol szellemi erőse és anyagi áldozatkészségre van szükség. Senki sem kérdi, hogy miből ad, vagy egyáltalán adhat-e, de adnia kell, mert ezt tőle megkívánja a társadalom és ennek ezerszagu kulturális és humánus intézménye. A debreczeni gazdaság polgárok tisztas nevét bizony-bizony csak elvéve olvasom az adakozási ivenek, az ő érszényeikből az elmult télen a városi népkonyha kimutatásában egy tál káposztára és egy rófinyi kolbászra találók, ellenben ott látom azok adományát, akik maguk is nehezen élnek. Kulturális és emberbaráti egyleteink, intézményeink tagjai jobbra tisztviselő és hivatalnokai karból kerülnek ki, de nem látom azok közt a Szentessyeket, ákiknek pedig igazán módjukban volna a mellény belső zsebéből a közézelokra is áldozni.

Szentessy János nemzeti uram saját szájából hallottuk azt a megjegyzést, hogy némely városi tisztviselő husz-harmincz évig szolgálja a várost és husz-harmincz év múlva is a hátán viszi a házáat, mert egy hajlékra valót sem szerez. A nemzeti ur ezzel vágni akart a tisztviselőn, holott akaratlanul is megdicsérte, mert szavaival azt igazolta, hogy bizony-bizony nyomorúságos fizetését feléli, meg hogy hajlék építésre nem telik. Hejh másképpen itélkeznek Szentessy uram, ha 1000—2000 koronából kellene megélnie, mert akkor keservesen tapasztalná, hogy ebből nem igen lehet az általa árult hus kilójárát maholnap egy pengő forintot adni. Azután meg az a fenti nyilatkozat azt is igazolja, hogy a tisztviselő becsületessé eszközközzel dolgozik és nem pótolja gyarló fizetését tisztességelten keresettel.

Ennyit a nyilatkozatról, mely a „Bika” kávéházi szék-

kén hangzott el a Szentessy János nemzeti uram ajkairól; most pedig folytassuk tárgyunkat.

Mivel tehát napról-napra emelkedik a drágaság és a tisztviselő megélhetése mindinkább nehezebb, fogjanak hozzá az illetékes körök a fizetésrendezéshez. Erre már itt van a tizenkettődik óra. Ne legyen ezen kérdés tárgyalásánál senki sem elfogult és szűkeblű. Mikor más kisebb városok, melyek 50—80% pótadóval küzdenek, egy szível és egy lélekkel gondoskodnak tisztviselőik megélhetéséről, miért vonakodnak az áldozattól a gazdag Debreczen? Ezt tennie nem szabad, hacsak marasztaló ítéletben nem kíván részes lenni.

A közigazgatási bizottság ülése.

Debreczen sz. kir. város közigazgatása f. hó 6-ikán tartotta meg havi rendes ülését Weszprémy Zoltán főispán elnöklésével. Az ülésen jelen voltak: Kovács József polgármester, Vecsey Imre főjegyző, Csúski Viktor dr. kir. tan. felügyelő, Eisenmann Oszkár pénzügyi tanácsos, h. pénzügyigazgató, Dóczy Emil dr. alügyész, Aczél Géza városi főmérnök, Király Gyula és Csóka Sámuel tanácsnokok, Bacszányi Miklós dr., Rickl Antal, Fejér Ferenc dr., Juhász Ignác, Kocsár Gábor dr. és a bizottság jegyzője Tóth Emil.

A főispán megnyitván az ülést, az egyes szakelődök felolvasták jelentésüket. A polgármesteri jelentés szerint a rendőrség letartóztatott az elmult hóban 250 egyént, ebből a királyi ügyészséghez 8 embert birtétek, 242 pedig a rendőrség által büntetett meg. A katonai létszám emberben 1778, lóban 779. A városnak egyenes adóba befizettek 264,340 kor. 91 f.; országos betegápolási adóba 13,894 kor. 54 f.; pótadóba 21,679 kor. 39 f.; utadóba 8486 kor. 29 fil. és ebadóba 348 kor. 29 fillér.

Varga Emil dr. főorvos helyettes jelentéséből megtudjuk, hogy a közegészségi állapotok az elmult hóban rosszabbra fordultak az előző hónapok egészségi viszonyaihoz képest. Járványos eset is pusztított. Kanyaró volt 87, roncsló toroklob 10, hasi hagymár 17, szamarhurut 3, esethen. A hashagymáz 17 esete közül 5 a Vilmos huszárok közt lépett fel. A jelentés szerint az orvosok mindent elkövtettek a járvány meggyöngítésére.

A pénzügyigazgató helyettes szerint az elmult hóban egyens adóban 506,205 kor. 27 f. folyt be; hadmentességi díjban 207 kor. 39 f.; bélyegjövédékben 78,144 kor. 28 f.; jogilletékekben 87,618 kor.; dobányjövédékben 150,666 kor. 84 f.; fogyasztási és italadóban 25,000 korona.

A közigazgatási bizottság Kovács József polgármester határozatát, melylyel Axmann Gyula állatorvos ellen foglymi vizsgálatot rendelt el, helyben hagyta.

A szakelődök egyes jelentéseinek felolvasása után az ülés véget ért.

A sorozás.

Jekelfalussy honvédelmi miniszter Debreczen városához a sorozásra vonatkozólag a következő rendeletintézte:

Az 1906. évre kiállítandó újonczok megajánlásáról szóló 1906. évi VI-ik törvénycezik alapján felhívom a törvényhatóságot, hogy az 1906. évre vonatkozó újonczosai, utazási és működési tervek az illetékes hadkiegészítő kerület és honvéd kiegészítő parancsnokságokkal egyetértőleg és az idő előrehaladottságára való tekintettel, az 1905. évre vonatkozó fősorozásokra vonatkozó utazási és

működési tervek megállapításánál a folyó év tavaszán már követett eljárásnak megfelelőleg, esetleg személyes és szóbeli érintkezés útján az ezen célból kifüzdendő összejövétel alkalmával mielőbb és akként állapítsa meg, hogy az 1906. évre vonatkozó fősorozás az ez évi október hónap 10-től november 30-ig terjedő időtartam alatt legyen foganosítható, illetve végrehajtható. Megjegyzem, hogy a szerkesztendő tervekben a vasárnapok, a római katolikus és protestáns ünnepnapok, valamint azon sorozó járásokban, ahol görög keleti, illetőleg az izraelita vallásnak nagyobb számban vannak, a görög keleti, illetőleg izraelita ünnepnapok is, működési napul fel nem vehetők s e tekintetben általában az előző évekbeli hasonló tartalmu rendeletekben ez iránt foglalt rendelkezések ezuttal is pontosan betartandók. A megállapított ünczonzasi utazási és működési tervek előzetes jóváhagyás végett hozzám mielőbb, de legkésőbb folyó évi augusztus hónap 31-éig okvetlenül fölterjesztendő. Az ünczonzasi tényleges végrehajtása iránt később fogok intézkedni.

Budapestben, 1906. évi július hónap 30-án.

A miniszter helyett:

Bolgár s. k.,
Államtitkár.

Felirat az országgyűléshez.

Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye törvényhatósági bizottsága pártolási végett megküldte városunkhoz a képviselőházhoz intézett következő tartalmu feliratát:

Mélyen tisztelt képviselőház!

Ismert és köztudomásu azon körülmény, hogy a besorozott katonák a három, négy, illetve a honvédségnél teljesített két évi szolgálat ideje alatt semmit sem kereshetnek s így a katonai szolgálatban eltöltött idő saját személyüket és családjukat illetőleg elveszetteknek tekinthető.

Éppen annyira köztudomásu azon körülmény, hogy a katonai szolgálatból rendesen ősszel, a mezei munka befejezése után, tehát akkor szabadulnak, amidőn főként a mezőgazdasági munkával foglalkozók mit sem kereshetnek, sőt gyakran csak az egyébként is működő családjaiknak válnak még súlyosabb terhére.

A mai korban, amidőn úgy az államhatalom, mint a társadalom fokozott mérvben terjeszti ki a istápoló figyelmét és gondoskodását a szegényekre, a munkások osztályára, a kis emberekre, amidőn még a börtönöket elbonyósító bűnösök is anyagi segélyben részesülnek, alig szükséges bővebben fejtegetnünk azon szociális okokat, amelyek arra indítanak, hogy a hadkötelességük teljesítése alatt kereset nélkül maradt állampolgárok a polgári életre ne a koldusbottal bocsátassanak vissza, hanem némi anyagi segélyt nyerjenek, s így azon ideig, míg keresetre szert tesznek, az éhezéstől, nyomortól mentek legyenek.

Ugyanazért mély tisztelettel kérjük a t. képviselőházat, méltóztatassék rendelkezni, hogy a sorhadi szolgálókat kitöltő, minden vagyonos és kereset nélküli katonák elbocsátásuk alkalmával az államtól némi anyagi segélyben részesüljenek.

Kelt Szolnokon, a törvényhatósági bizottság 1906. évi június hó 26-ik napján tartott közgyűlésében.

A vármegye közönsége nevében

alispán helyett:

dr. Kürj Albert s. k.,
vármegyei főjegyző.

Kilencz uj iskola Debreczenben.

A debreczeni tanyai iskolák szüknek bizonyultak az esztendőnként megnövekvő iskolaköteles gyerekek befogadására.

A minap a vallás- és közoktatási miniszter leiratot intézett a városhoz, hogy a környéken lévő tanyákon állítson fel elemi népiskolákat.

Az új iskolák felállítása a törvény szerint kötelessége Debreczennek. A város tanácsa egyik mult ülésén foglalkozott a miniszter leiratával és az iskolák felállítására nézve bizottságot küldött ki.

Kedden a bizottság ülést tartott. Tagjai voltak: Kovács József polgármesteren kívül Aczél Géza főmérnök, Oláh Károly, Ronszik Lajos főszámvevő és dr. Dóczy Emil ügyész. A kormány képviselőletében megjelent dr. Csánky Viktor tanfelügyelő.

A bizottság beható tanácskozás után elhatározta, hogy a miniszter kívánásához képest kilencz tanyai iskolát állít fel és pedig a Cserén kettőt, Bánk, Pacz és Fancsika erdőkben kettőt, Elepen egyet, Kösélyszeg, Nagyhégyes és Kis-hegyesen együttvéve kettőt, Ebesen egyet és Szepesen egyet. A város kijelentette, hogy hajlandó e kilencz tanyai iskolát felállítani, ami körülbelül százezer koronájába fog kerülni.

Az építésre szánt összeget a nagy kölcsönönből fogják fedezni. Az állam ezzel szemben köteles az iskolákat berendezni, az épületek fenntartásáról gondoskodni és a tanítók javadalmazásának terhéet viselni.

Azonkívül jónak látna a város, ha a négy községi iskolát, amelyet ő tart fenn, az állam szintén átvenné saját kezelésébe. Csánky Viktor tanfelügyelő kijelentette a határozatra vonatkozólag, hogy ő mindenesetre szem előtt fogja tartani a város érdekeit, de ezt össze kell egyeztetni az állam érdekeivel, ő ilyen értelemben tesz feljelentést a kultuszminiszteriumnak.

A szűkebb körü bizottság a határozatot javaslatképen a tanács elé terjeszti.

Csillaghullás.

Benne vagyunk az augusztusi csillaghullásban. Mások is van e tüneményben résznők, de az ének egy időszakában sem annyira, mint most. Nevezetes csillaghullásban például még novemberben is, de azt alig vesszük észre. Augusztusban egyszerre mirridnyí apró kis csillag hull le az égről: egész eső a tüze: úszkókból. Ezek az ugynevezett hulló csillag-rajok. Erdekés természeti jelenség jászok itt közre. A rajok bele vonatván Naprendszerünkbe, a Nap körül gyűrű alakjában keringenek s amikor aztán a Föld — évi mozgása közben — egy ilyen gyűrűn keresztül halad, megéred a sűrű csillaghullás és tart mindaddig, míg birodalmából tovább nem vándorolnak. Ezekben a napokban a Föld és e meteorit testeskék között olyan a viszony, mint mikor egy kilőtt ágyugolyó sebesen keresztül tör egy kisebb-nagyobb sűrűségű méh- vagy szunyograjon át (az ugynevezett éta aquarida), július 30-ika körül. Ily csillag-rajokat szelt Földünk május 2-ától 8 napon, ilyen az augusztusi csillaghullás, az október 20—22, a november 13—15. és 28—30. s a december 10. körüli csillaghullás.

Feljegyzéseink néhány igen gazdag ilyen csillaghullásról emlékeznek meg. Például 1799 november 12-én Mexikó partján egész hullócsillagos volt látható: több ezer meteorit hullott a Földre. 1833-ban ugyancsak november 12-én a lehullott csillagok számát három óra alatt legkevesebb 24,000-re becsülték. Pompás csillaghullás volt az 1872 november 28-iki csillaghullás is, amikor is Földünk az ugynevezett Biela-üstökös pályáját szelte át, 1872 november 28-tól 1885 november 27-ig két egész

körfogást is végzett a nevezett üstökös a Nap körül, de nagyobbserű tüneményt csak az utolsó nap mutatott. Különösen Malta szigetét. Németalföldön és Németország s Anglia egyes részeiben volt szaporra a csillaghullás. Egy Máltában tartózkodó német tartalékos tiszt szerint egy óra leforgása alatt több mint 9000 hulló-csillagot láthatott az ember. Átlagosan szabad szemmel egy óra alatt négyet-ötöt látnak általában. Persze teleszkópokkal többet. A sporadikus hullócsillagok fénye a szabad szemmel látható, s gyöngyöbbszerű csillagok fényének felel meg. Száz hulló csillag közül mindössze kettő három mulja felül a legnagyobb csillagok fényét; a többiek gyöngyöbbszerű fényűek, s inkább rendezes fehér, néha narancssárga, ritkán vörös. Pályájuk rendszerint hyperbola-alakú, hossza a háromszáz kilométert is meghaladja és másodpercenkénti sebessége husz-hetven kilométer közt váltakozik. A meteoritok anyaga vas, vagy kő. Súlyuk sokszor csak néhány gram, máskor több száz kiló, az ötven kilogrammál nehezebbek azonban már a ritkaságok közé tartoznak. A Knijabinyán 1866-ban leesett meteorit sulya 332 kiló volt: össze közbem kettő volt, de a nagyobbik darab így is 290 kilót nyomott. Szébb példányok még az 1898 márczius elején Texasban leesett meteorvas, melynek sulya 15 és háromnegyed fontot, az 1900 június 15 én N' Gourey-mában talált meteorvas sulya 37 kiló és 75 deka, az ugyanezen év július 10-én Michigan mellett lejtött meteorok összesen 70 fontot tett. A hűvödékeken talált vasnyomok szintén meteoritokra engednek következtetni. Valószínűleg por alakjában hullottak le. Azonban koránt sem minden vidék, vagy ország kap belőlük. Svájcban például még nem találtak, annál gazdagabb benne India, Franciaország, Észak-Amerika, Olaszország stb. Hazánk sem panszokodhatik miatta. Sőt az első ismert lozregébbi csillaghullás is bennünket kerestett volna föl: az 1459-iki. Az 1492 november 7-iki már Ensisheimet látogatta meg.

A távoli szemlélő csak magát az égi tüneményt látja: amint leszáll az égen a csillag és eltűnik a láthatárról. Nem így, aki közel van szhöz a helyhez, ahol lejt. Gyönyörű, de félelmetes látványban van része. Már a levegőben ágyudörgés-szerű robaj jelzi jöttét a sámkor a Földre én, egész porfellegget ver föl és mélyen belevágja magát a Földre. Legtöbbször izzó tüzes és ereje oly nagy, hogy például a Ngrein Szudán mellett levágódott meteorvas egy méter mélyen furódott be a száraz talajba. Lassan hűl ki, és napokon át erős kénsgatog terjeszt maga körül. Vannak azonban oly hideg meteoritok is, hogy hidegebbek a jégnél s pusztá kézzel lehetetlen hozzájuk nyulni, míg lassanként föl nem melegednek. Ilyen hideg meteorit hullott le nálunk 1795 április 15-én a temesmegyei Zsadány községben.

A csillaghullásokat a babona is a maga körébe vonta. Szószéd, hogy amikor egy-egy csillag lehull a helyéről, önkéntelenül is arra gondolunk, hogy: meghalt valaki. A néphit kapcsolata hozzá a lélekek földöntúli életét a mindenséggel, ezzel a közvetlen érzeleltünkön kívül álló fogalommal. Hiszen kevéssel ezelőtt még maguk a tudósok is tagadták, hogy az égből kövek eshetnek s nem kisebb ember, mint Lavoisier, francia vegyész azt a kijelentést merte megkoczkodtatni a párisi Akadémia előtt, hogy bár az aérólithok hullását, szétpuskánását ezren és ezren látták és hallották, a leesett köveket azon melegen fölvették, amint lecsaptak és megvizsgáltatták, — a dolog bízhetetlen és igazságnak el nem fogadható. Ugyanígy tett a tizenhetedik század legfüggetlenebb szelleme, Gassendi is, aki bár maga szemtanúja volt annak az esetnek, amikor 1627-ben egy harmincz kilogramm sulya aérólith esett le Provánszban, világos fényes nappal, sőt saját kezével megtagogatta, megvizsgálta a követ, kijelentette, hogy azt csak valamely ismeretlen földi kitérés vethette ki a levegőbe.

Husdrágaság.

Ugyan mit szólna IV. Henrik, ha százados álmából felébredne, látva azt, hogy mily méregdrága áron vesszük a húst. Ha a nép boldogságát az ő óhaja képezi, hogy tudniillik

minden ember fazekában egy tyúk följön, akkor ugyan mi boldogtalan sorsra jutottunk.

A husdrágaság ugyanis napról-napra emelkedik úgy, hogy maholnap csak a módosabb emberek jutnak izletes falatokhoz. A szükség arra fog bennünket indítani, hogy vegetáriánusok legyünk.

Ugy mondják a hozzáértők, hogy a szerb határ elzárása okozta a hus drágaságát. Sokan azonban azt állítják, hogy a baj oka nemcsak a vámbáborban keresendő, hanem a mi azon szokásunkban, hogy a jó marhát az osztrák gyomrába küldjük. Ami rossz meg itthon marad, azt méregdrágán adjuk el a közönségnek. Hát kérem szeretettel ez igaz és ezt elvitatni nem lehet. Ez pedig csak úgy akadályozható meg, ha a kormány legalább egyidőre megtiltja az állatkivitel. Mert mégis csak bosszantó és igazságtalan dolog a megélhetés eszközeit elvonni ebből az országból és kihizlalni bizott marhával a mi rovásunkra az osztrákok.

A mi mészárosaink, mikor a hus árát emelik, még azzal sem védekezhetnek, amivel a budapesti mészárosok, hogy tudniillik nyereségüket elviszik a marhavásárpénzár és a vásárcsarnokok. Hanem igenis a hus árának emelkedése nálunk onnan származik, mert kevés állat kerül vásárra. Ennek oka azonban az, hogy mészáros mestereink restelnek a Szilágyságba fáradni és ott vásárolni marhákat. Azután meg valóságosan pusztítják a borjukat, úgy, hogy nem képes a növekedni marha felőni. Ebből ismét az következik, hogy erőtlén husok kerülnek asztalunkra.

Ákármi oka legyen azonban a hus drágulásának, valamit tennünk kell a módtalan áremelkedés akadályozására. Nem vádoljuk mi a mészárosokat, hisz elvégre ők is küzdenek a bajokkal és nehéz viszonyok közt vezetik üzleteiket, másrészt azonban ökis elégedjenek meg egyelőre kevesebb haszonnal is, ne használják ki az alkalmat a közönség rovására. Igyekezzenek Debreczen város távolabbi vidékekről szerzeni be a vágómarhát és ne sajnálják a fáradságot, hanem kutassák fel ama helyeket, ahol bőveiben van a vágómarha. Mert ha elbízszik is, hogy a szerb árlat nehé viszonyok közé juttatta a mészárosokat, a hus árának rohamos emelkedését nem vagyunk hajlandók egészben ennek a körülménynek betudni.

Ha pedig nem használna az ügynek a közönség felhangzó jogos panasza, akkor fel kell állítani a hatósági mészárszékeket. Ez az intézmény másutt is bevált. Nálunk is be fog válni, ha a vágómarhák nem a mészárosoktól vesszük, hanem a vidéken szedjük össze. Mivel pedig maga a város nem haszonért fog dolgozni, hanem a nagyközönség fog segíteni a pusztán a kezelési költségeket csapva a vételárba, nyilvánvaló, hogy olcsóbban adhatja majd a húst és a panasz el fog múlni.

Gondolkozzanak e felett az illetékes körök és valamiképpen segítsenek a dolgon, nehogy olyannyira emelkedjék a hus ára, hogy szegényebb embernek nélkülözni legyen kénytelen.

Magyar és székely fürdők.

Nagy hiba, hogy a magyar ember keveset gondol legdrágább kincsére: egészségére. Szeret jól élni, de egészségével csak akkor törődik, amikor gyomrát, szervezét alaposan megrongálta, amikor már rendszerint késő.

Ezért keresik föl annyian évről-évre Karlsbadot meg a többi külföldi fürdőket, ahova az ugysz szegény országból milliókat visznek ki.

A magyar embernek ez a könnyelműsége valóságos nemzeti veszedelem, mert fokozza a halandóságot és a nemzeti elszegényedést.

Nálunk nemcsak a gyermekhalandóság öltött ijesztő arányokat, hanem nagyon gyakori az elhanyagolásból származó, idő előtt való felnőtt halálozás is.

Pedig a magyarság, mint kis nemzet, csak akkor állhatja meg helyét a nagy nemzetek sorában, ha az egészségügyét minden téren elsőrangú országos érdeknek tekinti; gazdasági válságának elosztásához pedig nagyban hozzájárul, ha fürdőink, ásványvizeink pártatlanul álló kincséből is hatalmas gazdasági tőkét kovácsol.

S mégis mit látunk? Azt, hogy nemzetünk világhírű szaporodó képessége a nagyfokú gyermekhalandóság és kivándorlás miatt megcsökken, hogy a családmentartó apák, anyák egy része időnek előtte elpusztul, mert nem ápolja egészségét, nem előzi meg orvosi kezeléssel a nagyobb bajokat, nem használja ki a csodahatású fürdő- és ásványvíznyújtotta istenáldásokat, amelyekben hazánk az egész világot fölülmulja.

Életünk felét négy fal között iskolában, hivatalban, szobában robotoljuk le. Szórakozni füstös, bűzös vendéglőben műbor, rossz szódavíz mellett szoktunk, sétálni poros, zsufolt sétatereken, ahelyett, hogy minden szabadidőnket — mint okos elődeink — a szabadban töltenék. De tovább megyek. Százazrekre rug azoknak a jómódú családoknak a száma, amelyek még mindig úgy gondolkoznak, hogy a fürdő, a jó levegő, az ésványvíz luxus, holott mindez olyan szükséges, mint a heti tiszta ruhaváltás s olyan országos érdek, mint a jó gazdasági befektetés, kivált a szellemi munkánknak, a tisztviselőnek, kereskedőnek, iparosnak stb. Aki ernyedt idegeit lefrissíti, aki balzsamos hegyi levegővel szervezetét megerősíti, aki lappangó bajait megorvosolja, úde, jó ásványvízzel vért tisztítja: életét hosszabbítja meg s tovább lesz kenyérkeresővé.

Az okos fürdőzés tehát nem luxus, hanem busásan kamatozó egészségi és gazdasági tökebefektetés, amelyhez a hegyvidéki népméntes hazafias cselekedete járul.

Azokat a jómódú polgárokat tehát, akik sajnálják a pénzt a jó hazai ásványvizékért, akik tanyákon, homokpusztákon égnék, föl kell világosítani tévedésükről. Igazán egy magyar ember asztaláról sem volna szabad hiányoznia Hankó Vilmos dr. „Fürdőink és ásványvizek” és a „Székelyföld fürdői és ásványvizei” című könyveknek, amelyek közül az utóbbit a földművelésügyi minisztérium ingyen küldi meg bárkinek.

Hogy a magyar fürdőügy nemcsak egészségügyi, hanem közgazdasági szempontból is egyik igen fontos tényezője a magyar nemzeti érdekeknek, mindanyian tudjuk. A magyar fürdőkert azonban két előítéletből még mindig nem látogatják kellőképpen. E két előítélet: a drágaság és kényelmetlenség.

Igaz, régen sok volt a jogos kifogás a magára hagyott s kevéssé gondozott magyar fürdők ellen, de ma már e vádak legtöbbszörre alaptalanok. A Székelyföldön különösen, mert e fürdők gyógyító hatás, természeti szépség és olcsóság tekintetében ma már kiállják a versenyt a külföldiekkel szemben, sőt némelyek — Borszák, Szováta, Kovászna — felül is mulják a hirneves és nagy reklámmal dolgozó külföldieket.

Itt az idő, hogy a magyar közönség levetkőzve előítéletét, hathatós támogatásban részesítse a magyar fürdőkert, hogy az ugysis szegény ország ne legyen kénytelen keservesen megtakarított millióit külföldre vinni. De, hogy ezt

megtehessek, kölcsönösen, szeretettel kell egymást támogatnunk: a közönségnek és fürdőnek egyaránt.

Tárjuk föl a bajokat jóakarattal, hogy a fürdők intézőinek kedvük, módjuk legyen a javításra, viszont mi se nézzük el a nagyzásból a hazait, hanem igyekezzünk saját magunk is előre vinni a magyar fürdőügyet. Sokan a külföldi fürdőkön is érzik az otthon kényelmének hiányát s ugyanazokat a bajokat tapasztalják, amelyekben a hazaiak szenvednek, de hazájöve csupa hiuságból s nagyzolásból e hibákat elhallgatják. Ezek sokkal helyesebben cselekednének, ha módot nyújtanának a jelesebb hazai fürdőknek befektető tőke beszerzésére. Így pl. dicőszettel kell megemlékeznünk Sándor János volt székely kormánybiztosról, aki több jeles hazával azon fáradozott, hogy a tőkével nem rendelkező, de egyébként kitűnő fürdőknek állami, társadalmi után tőke-szolgálatot szerezzen, hogy a szükséges beruházást, felszerelést és modern kényelmet megadhassák a közönségnek. Nagyon helyes és hazafias cselekedet az is, amikor módosabb uraink magyar fürdőtelepen építenek villákat, nyaralóhelyeket, hogy a közönségnek állandóan odavonzzák. Így fejlődött rövid pár év alatt látogatott helyül Szováta, így lett elsőrangú szép fürdővé Borzák, Tusnád stb.

Most pedig rendre felsoroljuk a főbb székely fürdőket, megjegyezvén, hogy a részletes tudnivalókat Hankó Vilmos nevezett könyve s a fürdők prospektusai foglalják magukban.

Erdélynek, sőt egész Európának legcsodálatosabb fürdője Borszák, mely 882 méter magasságon fekszik a tenger színe fölött. Levegője, vize, fürdője egyaránt pártatlan. Tusnád 650 m. magasan az Olt völgyében pompás kirándulóhelyek közepében terül el. Mindkét fürdő levegővel van körülveve. Előpaták főképp gyomorbojásoknak való. E tekintetben egyenlő rangu Reichenauval, Pyramonttal, Schwalbachhal Szováta meleg, langos és hideg sótavai európai híretek. Illyés-féle Medvetó pedig valóságos csoda. Korondot maguk Gleichenbergnek tartják. Kovásznán a világhírű pokolár van, melynek vize csuz, köszvény, idegbaj ellen csodával határos. Homoród, Margita fürdő. Bálványos-fürdő pompás magaslati helyek 720, 1130, 1149 méter magasságon ősfenyvesek között. Másnás világhírű vízforrás (Málnási Mária Siculia) s fürdőjéről nevezetes. Kászón-fürdő főképp vizéről nevezetes. A kászóni víz a giesshübli, kronorói vizekkel egyenlő értékű alkalikus savanyúvíz. Ime, mennyi kincs van a Székelyföldön, ha csak a fürdőket és ásványvizeket vesszük is.

S mégis évenként kerek negyvennyolcmillió koronát költünk el külföldi fürdőhelyeken s tömérdek kitűnő vizűn — borszáki, előpatáki, málnási Mária Siculia, „Baross”, répáti, kovásznai stb — nem pártolva egymillió korona értékű ásványvizet fogyasztunk.

Az embernek megáll az esze, hogyan követhet el egy józan, okos nemzet ekkora öngyilkossággal határos közömbösséget. „Ha más országban volnának e gyönyörű fürdők és csodaforrások — mondja Jókai — bucujáró kápolna volna mindenkin mellé építve egyfelől s részvénytársaság vendéglátóadója másikkéül”. De nekünk előbb külföldre: Velenczébe, Ostendébe, Karlsbadba kell mennünk. Itt az idő, hogy megváltozzunk! Magyar fürdő, magyar közönség szeressék egymást.

Ne pártoljuk az idegen fürdőket, de a hazaiak is tegyenek meg minden lehető. A magyar fürdő legyen mindig olcsó és kényelmes, a közönség pedig a kezdet kezdetén, az átmeneti időben elnéző! Sassi Nagy Lajos.

Hirek.

— **Polgármesterek kongresszusa.** Az idén a polgármesterei kongresszust Pozsonyban tartják meg. Városunkat a kongresszus Kovács József polgármester, Körner Adol és Oláh Károly tanácsnokok fogják képviselni.

— **A Hortobágy vendégei.** Benefici Baecak Zsigmond cs. és kir. tábornok pótlóváza főfelügyelő értesítette városunk polgármesterét, hogy folyó hó 27-én érkezik; lovag Damnit altábornagy Németország pótlóváza főfelügyelője, lovag Rünge német császári mentelep parancsnok, lovag Haubt és Skieta őrnagy a császári és királyi osztrák földművelési miniszterium küldöttei. Ezen bizottság létezési intézményeket akar tanulmányozni, mentelepkeket, állami és magán méneseket, valamint katonai csikótelepeket megvizsgálni. Mivel pedig a magyar lötenyésztést a lehető legjobb színben szeretnénk bemutatni, Bacskák Zsigmond az uti tervebe vette a Hortobágy megismerését is. A tábornok kéri a polgármestert, szíveskedjék megtenni az intézkedéseket, hogy a bizottság augusztus 29-én a Hortobágyra érkezve a puszta mintaszerű és hírneves intézményeit megtekintesse. A polgármester intézkedni fog a vendégek kalauzolásáról.

— **Szokja Gyula bucsuja.** Jó barátainktól és kedves ismerőseinktől kamataira öt pályázó adta be bérnyújtát. A tanács az öt kérelmező közül a 600 koronás ösztöndíjat *Klimó István* festőművésznek adta ki.

— **A tisztviselők országos mozgalma.** Mint a lava, úgy nő az mozgalom, melynek célja egységes keretbe foglalni Magyarországot összes tisztviselőit. Közhit volt sokáig, hogy a társadalom leglassabban lelkesülő konzervatív osztálya a tisztviselőkar és ime az Országos Tisztviselő Szövetség felhívására alig hogy szétmentek, már is nagyra növekedett a tagok száma

— **Büntetéseket nyilvántartó országos hivatal.** Igazságügyünknek régi és nagy hibája az, hogy a büntetést egyenként alig tartatnak nyilván s a büntetést előéletű vádlott tagadásával szemben, annak megállapítása tisztán a bíróságok eljéte tehetőségére van bízva. Ennek az anomáliának eljéte veendő Székely Ferenc koronagyűző ez elött 10 évvel javaslatot tett az igazságügyi kormánynak, hogy külföldi példára egy országos nyilvántartó hivatal létesíttessék, amely az összes büntetett előéletű egyenekről nyilvántartást vezessen. Ennek idején az a terv nem létesült, most azonban újra felmerült annak életbevitelése. Az igazságügyi miniszteriumban most egy rendeletet dolgoznak, amely ezt a „Büntetéseket nyilvántartó országos hivatal” életbeviteli Budapest székhellyel. Az új hivatal gyűjteni fogja a kül- és belöldi büntetésekre vonatkozó összes adatokat, nyilvántartja azok hatis neveit, ismertetőjeleit s az ország összes nyomozó hatóságainak és bíróságainak rendelkezésre fog állani a büntetést előélet megállapításában. Az új hivatal a jövő év elején kezd meg működését.

— **Nyitra megye Debreczenhez.** Nyitra vármegye törvényhatósági bizottsága a sajtószabadság felvizsgáló tárgyában feliratot intézett a képviselőházhoz. A vizitáló pártólás végett megküldte Debreczen város törvényhatóságának is. Érdekes, hogy az átirat Polányi miniszter rendelkezését, különösen a nemzetiségi sajtó igazgatási miatt helyesli.

— **A városi muzeumból.** Az elmúlt július hónap második fele is gyűmölösödő volt a városi muzeumba nézve. Ajándékokkal ismét számosan segítettek elő a közönség által szorgalmasan látogatott emez ismeretterjesztő fiatal kulturintézmény. A régiségár részére Maurer Emilné urasszonytól kaptunk ezuttal is a legértékesebb ereklyéket:

Debreczen közelében talált s általa kiásott *honfoglalás-kori lovas* sír mellékletei: ezüst gyűrűt, bronz szívjeget, nyílhegyeket, zablát, kengyelvasakat s egy kis bőgrét. Maurer Emil ur pedig Halápon és Sámsonban talált keltakori edények számos töredékével lepett meg bennünket. Ho-váth János ur az 1849. évi augusztus hó 2 iki csatában kilőtt ágyugolyót, Ifj. Szűcs Lajos ur pedig Szerahévy bevételekor zsákmányolt bosnyák golyókat, Szathmáry Józsefné Szepesen szántás közben lelt vasgömböt adott. — Ezekben kívül ajándékokat kaptunk a következők őrnöktől, uraktól, polgárosszonyoktól és polgároktól: u. m. *pénzeket és érmeket*: Debreczeni Gazdasági Egyesület, Debreczeni Jenő, Belényesi Erzsike, Andirkó Istvánné, Fiker Józsefné, Illés Ferencz, Katz József, Kozma Péter, Nagy Imre, Rajcz Vilmosné, Rosenfeld Albert (H.-V.-Péros), Szabó Miklós (Pocsa), id. Szentesy Mihály és özv. Tóth Mihályné. Ezek között több római és idegen régi ezüst pénz s egy szép nagy millonniumi bronzerem is van. — *Könyveket és nyomtatványokat*: Csapó László, Kiss Istvánné, Darvasi Antal (Budapest), Muzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőssége, Közkutatásügyi miniszterium, Mendelovits Lajos, Szilágyi Gyula. — *Néprajzi tárgyakat*: dr. Boldisár Kálmán régi fakupát, özv. Csóka Irméné Kovács Eszter által régi mázas, virágos u. n.: győri edényeket, Püredi József mázas butyokot, Nagy György régi kulcsokat, id. Pece Istvánné csigacsináló boldog — régi debreczeni fazekas munka; Tokjai István régi fatányért, özv. Varga Sándorné tűzikutyaí vasból, fokost, ollót, golyóöntőt, vastórt, fakörzöt stb., Zeke László régi fakulcsot. *Ásványokat* ajándékoztak: Erdélyi Kálmán, Nagy Mihály, Rajcz Vilmosné, Maurer Emil pedig raffiából font sárgarigó fészket. Muzeumunk pártfogóként ez uton is köszönetet mond a muzeum óre.

— **Uj vonat Debreczen és Balmazújváros közt.** A kereskedelemi m. kir. miniszter értesítette a város közönségét, hogy folyó évi október hó 1-jétől Debreczen és Balmazújváros közt egy új vonatot állít be, mely Debreczenből délelőtt 11 órakor, Balmazújvárosról délután 2 órakor fog indulni.

— **Előmunkálati engedély.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter Kubbadi Kiss Ferencz földbirtokosnak a debreczen — nagyvárad villamos vasútra vonatkozó előmunkálati engedélyt egy időre meghosszabbította.

— **Fiatal bűnösök elkülönítése.** A belügyminiszter rendeletet intézett a városhoz a fiatal bűnösök elkülönítése ügyében. A városi tanács megbizta a rendőrfőkapitányt, hogy megfelelő helyiségekről tegyen javaslatot.

— **Anék a hivatalos órák ügyében.** A városi tanács megkeresést intézett annak idején városunk összes hivatalaihoz, intézeteihez, véleményét kérve a hivatalos órák idejének megtartására nézve. Miután a vélemények beérkeztek, Kovács József polgármester az érdekelteket f. évi szept. hó 2-ikán délelőtt fél 11-re összehívta a városháza nagytermébe.

— **A közközház gyógyszerinek szállítására nézve** a belügyminiszter leiratot intézett a városi tanáchoz, melyben utasítja a tanácsot, hogy a helybeli gyógyszerészekkel a közközház gyógyszerinek szállítására vonatkozó szerződést 1907., 1908. és 1909. évekre kösse meg.

— **Magyar-osztrák bank debreczeni fiókjának 50 éves jubileuma.** A Magyar-osztrák bank debreczeni fiókja f. hó 18-án üli meg működése 50 éves jubileumát. Az érdemes pénzintézet működéséről lapunk legközelebbi számba számolunk be.

— **A munkásház megszüntetése.** Kecskeméten, mint ottani levelezőnk jelenti, az egyre növekedő és már-már valóságos kalamitássá fajult munkásház megszüntetése érdekében egészséges, emberséges, gyakorlati, életrevaló eszme merült föl. Tóth József dr. kecskeméti szőlőbirtokos vetette föl az eszmét, hogy a város az állami gyermekmenedékhelyből felszabaduló és tizenöt évet betöltött gyermekek részére 5 — 600 csoportokban menedékhelyet építsen, akiknek rendelkezésükre bocsátván 80 — 80 holdnyi területet, azon, mint szakavatott vincerélek felügyelete mellett szőlőmunkásokká, a fogékonyabbak pedig vincer-

